

УДК 636.13/14.082/083(44)

ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВІДТВОРЕННЯ ТА ВИРОЩУВАННЯ ТРАКЕНЕНСЬКИХ КОНЕЙ У ФРАНЦІЇ

Бєлікова К. В., пошукач¹
Інститут тваринництва НААН

Надані відомості історії та основних принципів роботи кінного заводу Muschamp Асоціації Тракенів Франції та результатів стажування в умовах даного господарства. Наведено дані щодо особливостей ведення господарювання, які суттєво відрізняються від традиційних для вихованців колишнього Радянського Союзу. Висвітлено тенденції досягнення позитивного результату протягом багатьох років, що дає підставу впроваджувати їх на українських суб'єктах конярства в сучасних умовах.

Ключові слова: **тракененська порода коней, розведення, вирощування, асоціація, технологія.**

На території Франції сьогодні розводять понад 40 порід коней. Згідно прийнятій в країні класифікації, породи поділяються на чотири категорії: заводські, іноземні (визнані у Франції), важко упряжні і породи поні. Завдяки м'якому клімату поняття сезонності змагань вельми умовно. Коні випробовуються цілий рік і змагання не обмежуються тільки вихідними днями. Конярство Франції на сьогоднішній момент налічує понад 40 тисяч приватних та державних господарств. Як і в багатьох європейських країнах, середнє конярське господарство містить не більше 5 кобил і, найчастіше, не має плідників. Тримати жеребця-плідника – коштовне задоволення і великий ризик, тому в більшості випадків плідники належать державі. Конярі отримують від держави (а якщо бути точніше – від асоціацій) фінансову і правову підтримку. Ось тільки маленький результат роботи асоціацій. У будь-якій країні повноцінна іподромна або кінноспортивна діяльність неможлива без чіткої скоординованої роботи асоціацій, федерацій або інших громадських організацій. Франція може служити прикладом прекрасної роботи цих структур [1, 2].

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводились на поголів'ї коней тракененської породи кінного заводу Muschamp (Масчемп англійською та Мушамп французькою – прим. авт.) Асоціації Тракенів Франції. Опрацювання отриманих даних здійснювалось за допомогою порівняльного та логічного аналізу і подальшої систематизації.

Результати досліджень. Кінний завод Muschamp розташований в південній частині долини Луар між містами Тур і Пуатьє. Від Парижа до Туру на поїзді складає 1,25 години (на машині 3-4 години). Привабливий район сповнений замками, виноградниками та середньовічними сілами та містечками.

Кінний завод має історію 50 років розведення Тракененських коней. Донька засновників та її чоловік перевезли господарство до Франції з Великобританії у 2006 році і додатково відкрили Центр осіменіння. В даний час їм належить 25 коней. Дженет та Стівен обрали Францію не випадково і, окрім інших переваг, основною метою було розведення та поширення тракененської породи коней, якість якої відома, і створення Асоціації, яка сертифікована в Ноймюнстері (Німеччина).

¹ Науковий керівник - к. с.-г. н., Ткачова І. В.

Кожного року Muschamp відвідує комісія з німецькими представниками для оцінки молодняку, видачі документів та таврування (рис. 1).

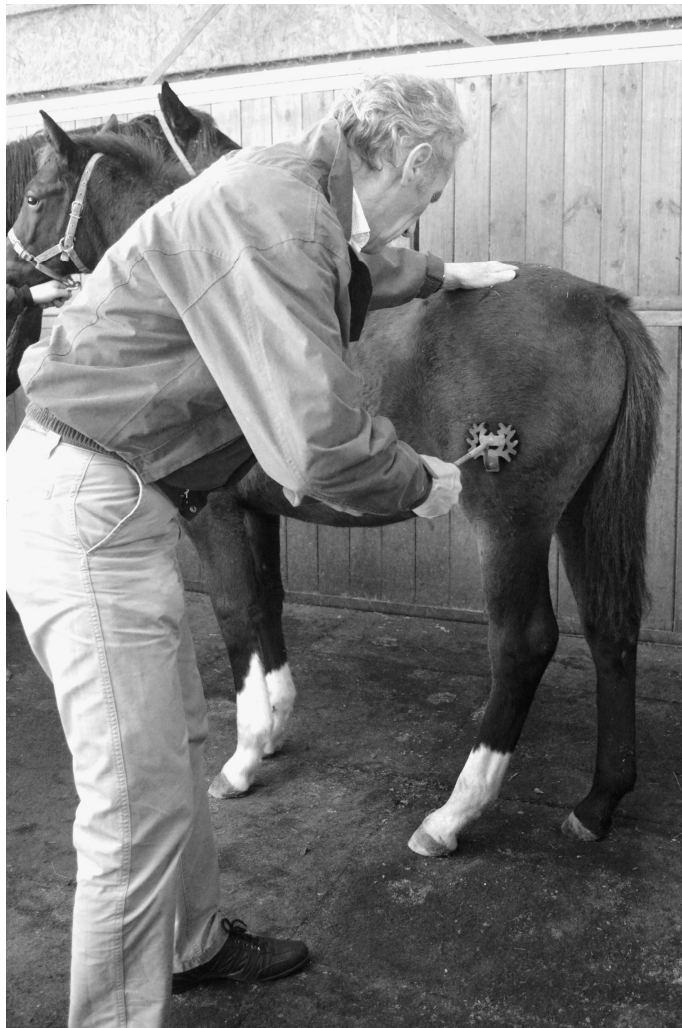

Рис.1 Таврування кобилки Muschamp Eleanor.

кожен повинен брати активну участь в житті кінного заводу. Існує розпорядок дня: перевірка коней в стайні та на пасовищах, годівля, чистка боксів, прибирання і підтримання подвір'я та прилеглої території в належному вигляді, щоденна чистка амуніції використаної протягом дня. В стайні знаходяться тільки коні в тренінгу, які протягом дня мають вигул в левадах [2, 3].

На початку роботи ферми Muschamp у Франції коні мешкали в тій же садибі, де проживають господарі. Але із збільшенням поголів'я довелось придбати ділянку в іншому селі поруч. Там було побудовано великий «ангар» з декількома приміщеннями багатоцільового призначення під одним дахом:

- цех-майстерня для будівельників, які працюють в бригаді господаря, але беруть участь в роботах кінного заводу (ремонт і т.і.);
- три бокси «відкритого» типу;
- арена майже квадратної форми для роботи коней на корді та під сідлом по колу;
- власне стайня із приміщенням для зберігання кормів;
- невеликі кімнати – для ветеринарного лікаря, для зберігання амуніції, побутові приміщення;
- центр осіменіння із дерев'яним станком для огляду і маніпуляцій, та станком для взяття сперми.

Французькі клієнти користуються заплідненням Центра осіменіння їх маток в першу чергу замороженою спермою. Також пропонується дорожчання лошат. Жеребців-плідників на фермі немає. Більшість клієнтів обирають з великої бази даних, яка тепер доступна для всіх. Кінний завод має на постійній основі близько 23 гектари пасовищ. Під час сезону часто бувають від 15 до 20 додаткових кобил в загонах в результаті роботи Центру осіменіння.

Загальне щоденне управління подвір'ям організоване вершницею з Австралії – основним наїзником, яка відповідає і за загальний тренінг коней. Ветеринар (коваль та інші запрошені спеціалісти) потребують двох помічників під час їх кваліфікованої роботи. Господарство працює на аналогічній основі для більшості професійних стаєнь Великобританії. Завод обслуговується невеликою командою і

Незважаючи на м'який клімат країни, народження лошат та подальше осіменіння кобил припадає на червень. В останні роки в господарстві для особистих потреб практикується сурогатне материнство – три кобили французької рисистої породи виношують ембріони тракененських батьків.

Підбір пар для розведення майже не має конкретного принципу окрім використання сперми сучасних спортивних жеребців із видатною роботоздатністю на власних кобилах. Окрім тракененських плідників іноді залучають ольденбурзьких, але часто з високим відсотком тракененської крові.

Однією із особливостей ведення господарства є те, що крім цілеспрямовано виставлених на продаж коней, всі інші коні також можуть бути продані за бажанням покупця при певній домовленості. Лошат відлучають від кобил у 5-6 місячному віці в залежності від показників розвитку молодняку та стану вагітних матерів. І одразу вони виставляються на продаж. Тому зазвичай на цьому кінному заводі коні в тренінгу не затримуються навіть до 6-ти річного віку. Але цьому сприяє активна змагальна діяльність та високі результати у всіх трьох класичних видах кінного спорту.

Володарка вважає більше важливим правильне вирощування, аніж родовід коня. Тому дуже багато уваги приділяється годівлі та моціону. На території нинішнього розташування кінного заводу є 12 левад різних розмірів, у більшості є дерев'яні навіси з трьома стінами та криті металеві годівниці для круглих тюків сіна. В одній леваді є «тонель» для утримання коней на пасовищі й взимку. Всі огорожі облаштовані електропастухом окремої конструкції та з середини дерев'яних парканів. Автоматичні напувалки розташовані в кожному боксі стайні та в кожній леваді. Сіно виключно лугове, згодовується вволю: в боксах рептухи по 6-8кг з постійною заміною по мірі з'їдання, а в левадах та трьох боксах «відкритого» типу круглі тюки в критих металевих годівницях замінюються за допомогою техніки. Пасовища використовуються по мірі з'їдання травостою кіньми, який додатково періодично скошується технікою. Овес згодовується тільки плющеним (для отримання його використовують спеціальну машину) з нормою виготовлення приблизно на 3-4 дні.

Коней в тренінгу годують двічі на день концентрованими кормами – це плющений овес та гранули (пеллети) торгівельної марки «St Hippolyt» (Німеччина). Ферма Muschamp є офіційним представником цієї фірми у Франції. Залежно від навантажень спортивні коні отримують базову або/та спеціалізовану продукцію. Молодняку різних вікових груп та лактуючим кобилам згодовують мюслі та пелети виготовлені за спеціально розробленими рецептурами. Подрібнена суха люцерна цієї ж торгівельної марки також додається до основного раціону окремим коням. Перед відлученням лошат для зниження рівня лактації кобил їм поступово знижують порцію підгодівлі концентратами до повної її відсутності і залишається тільки природний випас. Застосування спеціальних препаратів для припинення утворення молока в більшості разів викликало мастити, тому було прийнято рішення повернутись до звичної технології.

Слід відмітити принципи тренінгу коней в умовах кінного заводу Muschamp. Окрім критої арени для роботи коней на корді та під сідлом по колу на території ще є механічна водилка з електричним приводом, яка складається з 6 боксів, стінки з металеві сітки та гумових матів. Коні рухаються вільно не притягнутими та можуть самостійно розвертатися при зміні напрямку руху агрегату. Для повноцінної верхової роботи потрібно їхати верхи польовими шляхами до садиби мешкання господарів, де є невелика арена під відкритим небом із дзеркалами на короткій стінці. Також, підписана угода між Muschamp та Ecuries de la

Paulniere (великий кінний та поні-клуб Федерації кінного спорту Франції), де здійснюються тренування коней кінного заводу в критому манежі і арені для стрибків. Для цього потрібно везти коней в двомісному причипі, амуніцію в авті-вці, приблизно 20 хвилин в кожен бік.

Лошата ще з підсисного періоду привчаються до обслуговування з боку людей, тому постійна делікатна увага не викликає проблем і такий досвід дуже допомагає при подальшій роботі.

Запроваджено ретельний догляд за копитами. Один коваль обслуговує коней в тренінгу (розчистка, перекування), а інший (менш коштовний) – молодняк. Перед кожним виведенням коня із боксу копита вичищають в деннику, після тренування або повернення з левади копита вичищають також. На подвір'ї є крита конемийка на два місяця, де замивають всього коня або тільки кінцівки за необхідності.

Широкий прохід між двома рядами боксів має бетонну неслизьку підлогу. В боксах підлога також бетонна з невеличким кутом нахилу до проходу, але покрита гумовими матами із фактурним низом для стоку рідких випорожнень. Підстилка з тирси (стружки) не використовується, лише іноді солома. А для молодняку після відлучення – глибока підстилка з соломи. Вранці та протягом дня прибирають гній для запобігання забруднення боксів і власне коней. Двічі на рік гумові мати вичищають апаратом високого тиску зі всіх боків гарячою водою.

Стайня побудована з врахуванням кліматичних умов та в додаток тренуваних коней періодично стрижуть машинкою, тому в приміщенні коні знаходяться в попонах різних типів: від одношарових бавовняних до товстих і вовняних. В левадах коні пасуться у вуличних попонах в залежності від погоди.

Висновок. Загальний принцип ведення господарювання у кінному заводі Muschamp не відрізняється від європейських (а точніше – англійських) стаєнь, на відміну від об'єктів конярства країн колишнього Радянського Союзу. Навіть не зважаючи на різницю в особливостях клімату, що впливає на можливість утримання та випасу, багато чого можна застосувати з досвіду роботи Muschamp, що коротко було висвітлено у статті.

Бібліографічний список

1. Ершова Е. Страны: Франция: исторические и экономические аспекты развития коневодства [электронный ресурс] / Е. Ершова // Голд Мустанг. – 2003. - № 1 (33). - Режим доступа: www.goldmustang.ru/magazine/countries/188.html
2. Lorch J. From foal to full-grown / Janet Lorch. – Italy : A David & Charles Book. – 2003. – 191 p.
3. Velsen E. V. The Trakehner / E. Velsen, E. Schulte. – London : J. A. Allen & Company Limited. – 1990. – 120 p.

ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВОСПРОИЗВОДСТВА И ВЫРАЩИВАНИЯ ТРАКЕНЕНСКИХ ЛОШАДЕЙ ВО ФРАНЦИИ

Беликова Е. В., Институт животноводства НААН

Предоставлены сведения истории и основных принципов работы конного завода Muschamp Ассоциации Тракенов Франции и результатов стажировки в условиях данного хозяйства. Приведены данные об особенностях ведения хозяйства, которые существенно отличаются от традиционных для воспитанников бывшего Советского Союза. Освещены тенденции достижения положительного результата в течение многих лет, что дает основание внедрять их на украинских субъектах коневодства в современных условиях.

Ключевые слова: тракененская порода лошадей, разведение, выращивание, ассоциация, технология.

TECHNOLOGICAL ASPECTS OF REPRODUCTION AND GROWING OF THE TRAKEHNER HORSES IN FRANCE

Bielikova E. V., Institute of animal science NAAS of Ukraine

The historical data and main principles of work at Muschamp stud farm (Trakehner Association of France) are provided as well as the outcome of the internship program under the conditions of this farm. Farming considerations which are significantly differing from traditional Soviet methods are presented. Highlighted trends of reaching the positive long-term result during many years are highlighted what creates a background for their implementation at current horse breeding farms in Ukraine.

Key words: Trakehner horse breed, breeding, growing, association, technology.

УДК 636.2.083.312.3

**ВПЛИВ РІЗНИХ ВАРІАНТІВ БЕЗПРИВ'ЯЗНОГО
УТРИМАННЯ КОРІВ НА ВИТРАТИ ОБМІННОЇ ЕНЕРГІЇ В
ПЕРІОД НИЗЬКОТЕМПЕРАТУРНОГО НАВАНТАЖЕННЯ**

Борщ О. О. к. с.-г. н.,

Борщ О. В. к. с.-г. н.

Білоцерківський національний аграрний університет

У статті наведено результати досліджень впливу низьких температур на витрати обмінної енергії та продуктивність корів за різних варіантів безприв'язного утримання. Встановлено, що низькі температури (від -12 до -18 °С) стали стрес-фактором для корів і спричинили тимчасове зниження продуктивності порівняно з термонеутральним періодом. За безприв'язно-боксового утримання зниження продуктивності (в середньому за 10 діб) становило 3,55 кг або 10,85 %, а на глибокій підстилці цей показник склав 1,82 кг або 5,64 %. При безприв'язно-боксовому утриманні у період низькотемпературного навантаження витрати обмінної енергії знизились на 4,68 МДж, тоді як на глибокій підстилці навпаки, підвищились на 1,50 МДж.

Ключові слова: безприв'язне утримання, температура, продуктивність, обмінна енергія, теплопродукція.

Етолого-фізіологічні дослідження впливу погодних явищ займають важливе місце при розробці високоефективних методів виробництва сільськогосподарської продукції [1]. У системі взаємодії організм-середовище важливого значення набувають такі чинники навколишнього середовища, як клімат і погода [2]. Впливаючи на сільськогосподарське виробництво, вони визначають ефективність ведення галузей тваринництва і рослинництва [3].

За сучасної інтенсивності ведення молочного скотарства погоднокліматичні умови є важливою складовою правильної організації утримання худоби і облаштування тваринницьких ферм та потребують певного розуміння механізмів впливу метеорологічних умов на тварин та вміння управляти цими механізм-